

Det finns inget klart formulerat nej-alternativ

□ Som svar på min debattartikel i TCO-tidningen nr 9, »Vad gäller egentligen frågorna om kärnkraften?» har initiativtagaren till Folkkampanjen Mot Atomkraft, Eje Sandberg, i TCO-tidningen nr 11 svarat med en artikel »Visst är det skillnad mellan Ja och Nej». Men den stora skillnaden har jag väldigt svårt att se. Eje Sandbergs svar förstärker snarare min känsla av att ett klart formulerat Nej-alternativ inte finns.

I min debattartikel skrev jag: »Vore det inte mer logiskt och konsekvent, med tanke på de effekter en avveckling tydligt ändå får, att denna avveckling av kärnkraften sker i takt med att nya eller förnyelsebara energiformer successivt ersätter den energi kärnkraften ger.»

Motsvarande passus i Eje Sandbergs artikel lyder, jag citerar: »Det är viktigt att man genom hushållning och sparstimulerande åtgärder minskar på det behov av el som kärnkraften skulle täcka och det behov som man med kärnkraftens hjälp tänkte skapa. Avvecklingen av kärnkraften bör därför ske samtidigt som sådana åtgärder får effekt och alternativa energikällor kan ta över.» Den sista meningen kursiverad av undertecknad.

Här har vi alltså två skrivningar, varav den ena, den första, står för Ja-alternati-

vet, och den andra för Nej-alternativet.

Ska det senare vara en motsats och framstå som ett renodlat Nej till kärnkraften har orden förlorat all mening.

Men Nej-sidan säger även:

■ Inga fler kärnkraftsaggregat ska tas i drift och en avvecklingsplan ska upprättas för dem som är i drift, för de sex.

■ Avvecklingen ska sträcka sig över högst 10 år.

Motståndarna mot kärnkraften för då fram två oförenliga ståndpunkter.

Nej-sidan förbinder sig att avveckla kärnkraften på 10 år. Samtidigt säger Nej-sidan att »avvecklingen bör därför ske samtidigt som sådana åtgärder får effekt och alternativa energikällor kan ta över».

Detta är två klart skilda målsättningar. Ingen vet i dag vilka effekter som sparåtgärder och effekten av nya energikällor kan få om 10 år. Vad vi i dag rör oss med är framräkningar och spekulationer.

Lägger jag tyngdpunkten på »10 år» är detta en klar och entydig målsättning när kärnkraften ska vara avvecklad.

Lägger jag tyngdpunkten på att avvecklingen ska ske i takt med att nya energikällor eller att vissa spareffekter ska uppnås, måste detta uppfattas som ett ja till kärnkraften under en obegränsad tidsperiod.

Det talas så mycket om sparstimule-

rande åtgärder. Detta förutsätter en allomfattande intressegemenskap. Men sanningen är att vi i brist på preciseringar om vilka styrmedel som kan komma att behövas i dag inte kan förutsäga folkflertalets reaktioner på de eventuella sparåtgärder som erfordras.

Men nu är väl inte sparandet av elkraft ett mål i sig. Nödvändigheten av sparandet och en bättre hushållning av särskilt oljan har väl sin grund i att olja ser ut att bli en bristvara och måste ersättas av alternativa energikällor, helst förnyelsebara. Vi befinner oss i en övergångssituation där vi ska ersätta ett energislug med ett annat. Detta betyder inte automatiskt en mindre tillgång på energi i framtiden.

Vi har ingen som helst brist på energi totalt sett. Den energi som strålar mot jorden täcker mer än väl vårt behov av energi. Vi behöver endast en bråkdel av denna energi för att kunna tillfredsställa våra energibehov.

Men vad som i dag saknas är kunskap om hur vi ska omvandla, lagra och tillgodogöra oss detta ofantliga energiflöde. Och detta gör vi inte genom ett allt mer uppodlat tekniker- eller kunskapsförakt. Forskning på området pågår, det satsas på vindkraft, biomassa, solenergi, jordvärme o s v. Tyvärr är sanningen den att före år 2000 torde inget av dessa alternativ kunna spela någon större roll för elproduktionen. I sin artikel slår Eje Sandberg fast att billig kärnkraft är en myt. Som stöd för sin uppfattning hänvisas till energipropositionen som skulle ange kostnaden för kärnkraften till drygt 7 öre/kWh. Detta dessutom en alldeles för låg kostnad enligt E S.

Detta är som jag ser det en medvetet vilseledande uppgift. Vi har ändå haft kärnkraft här i landet så pass länge att vi kan få fram kärnkraftens verkliga kostnad.

A B Sydkraft administrerar både kärnkraftverket i Barsebäck och oljekraftverket i Karlshamn. I SvD av den 23 mars redovisar Sydkraft kostnaderna för att producera en kilowattimme med olja resp uran.

Observera att i den rörliga kostnaden för elproduktionen i Barsebäckverket in-

	Kostnad per kilowattimme (kWh)		
	Karlshamn olja	Barsebäck uran	
rörlig kostnad	43 öre	3,5 öre	
fast kostnad	3 öre	5,5 öre	
	16 öre	9 öre	

STATSTJÄNSTEMANNAFÖRBUNDET

söker

OMBUDSMAN till

FÖRHANDLINGSSEKTION E

Vi söker en förhandlingsombudsman till sektion E som har det övergripande ansvaret att i nära kontakt med berörda avdelningar ge service och medverka vid förhandlingar och överläggningar som gäller lönepolitiska, personalpolitiska samt organisationspolitiska frågor.

De myndigheter som faller under sektionens bevakningsområde är bl a Skolöverstyrelsen, Universitets- och högskoleämbetet, Lantbruksuniversitetet, domkapitel och stiftsnämnder, arkiv och museer m fl myndigheter.

Den ombudsman vi nu söker ska främst vara knuten till universitets- och högskoleområdet och bör ha goda kunskaper från detta område, facklig bakgrund samt om möjligt praktisk erfarenhet av förhandlingsarbete.

För tjänsten som bör tillträdas snarast möjligt gäller reglerad befordringsgång med inplacering i F 15.

Ansökan till tjänsten ska med sedvanliga ansökningshandlingar vara Statstjänstemannaförbundet, Box 5308, 102 46 Stockholm, tillhanda senast 1979-07-06.

Närmare upplysningar om tjänsten, löne- och anställningsvillkor m m lämnas av personaladministratör Lisbeth Johnsson. Upplysningar om arbetsuppgifter m m lämnas av sektionschef Rut Westerlund eller ordföranden i STs personalklubb Sören Gozzi. Samtliga träffas på tel 08/14 24 00.

går avsättning till framtida kostnader för hantering av använt kärnbränsle och avfall samt omhändertagande av verket när det är uttjänt med ca 1 öre/kWh.

Vi ska inte heller förglömma att uran i motsats till olja, kol, gas eller ved inte har någon nyttig alternativanvändning. Dessutom är Sverige begåvat med en av världens största urantillgångar, med ett energiinnehåll motsvarande Nordsjöoljan. Det kan även vara värt att notera, att energiinnehållet i en m³ Ranstadsskiffer är fem gånger större än energiinnehållet i en m³ kol.

När det gäller jordbruket är vi väl alla överens om värdet av att hålla en hög självförsörjningsgrad i händelse av en avspärning liknande den vi upplevde under andra världskriget. Varför inte samma självklarhet att hålla en hög självförsörjningsgrad av vårt viktiga energibehov. Den senaste tidens oro på oljemarknaden

med stora prishöjningar och osäkra leveransförhållanden borde mana till eftertanke.

Från Nej-sidan framhålles ofta att vi står inför ett vägval. Ytterst skulle utgången av folkomröstningen ange färdriktningen mot vilket samhälle vi vill ha. Men då måste i ärlighetens namn konturerna till det nya samhället tecknas redan nu.

Hur kommer det energisnåla samhället att se ut? All historisk erfarenhet bör ändå ha lärt oss att det ingalunda blir de redan privilegierade som godvilligt släpper till och prutar på sin egen standard.

Eje Sandberg! Jag reagerar när Du säger att kärnkraften införts på ett oansvarigt sätt. Den har, som jag ser det, införts på samma parlamentariska grund som exempelvis ATP-systemet, högertrafiken, barnbidragen, bostadsbidragen, förlustavdragen vid villataxering m m. Vår jord-

brukspolitik har beslutats på parlamentarisk grund. Är det vi har av jordbrukspolitik en oansvarig jordbrukspolitik?

De beslut som fattats om kärnkraften har haft samma breda förankring i regering och riksdag som de uppräknade. En beslutsprocess där även centern medverkat vid kärnkraftsuppbyggnaden.

Det talas så mycket om att kärnkraften skulle leda fram till en polisstat. Men redan nu har vi en intensiv övervakning av väktare på banker, varuhus, offentliga lokaler och platser, flyget m m. Vi har redan 10 000-tals väktare. Vi får väl inte en polisstat om väktarkåren utökas med några 100 väktare som vaktar våra kärnkraftverk.

Därför snälla Eje! Tala i klarspråk. Vad vill Du ersätta den representativa parlamentarismen med, och vilket framtida samhälle har vi att se fram emot?

Karl-Axel Strid

Nej-alternativet är realistiskt

□ Det är viktigt att klargöra vad alternativet i den kommande omröstningen om kärnkraften innebär för Sveriges energiförsörjning och ekonomi. Därför är det ett viktigt ämne Karl-Axel Strid tar upp i TCO-tidningen 9/79. Men hans beskrivning av nej-alternativet är väl tendentiös.

Vi kärnkraftsmotståndare anser att kärnkraften är farlig. Kontrollerade och okontrollerade utsläpp av radioaktivitet medför bl a en smygande ökning av blodsjukdomar och cancer.

På samma sätt som man omedelbart skulle vilja stoppa en rad miljöförorenande industrier som släpper ut kvicksilver, arsenik och svavel i Sveriges luft och vatten är det önskvärt med ett snabbt stopp av kärnkraften.

Inte heller hyser vi samma förtröstan som t ex TCOs energipolitiska grupp när det gäller kärnkraftens avfall.

Det önskvärda är emellertid inte alltid det realistiska. Samhälle och kraftföretag har under det senaste kvartssekleet plöjt ned så mycket pengar i kärnkraften och byggt så mycket av vår elförsörjning på kärnaggat att stora problem skulle uppstå om alla kärnkraftsaggregat stoppades omedelbart.

Samhällets investeringar i energiproduktion och -distribution har ju under det senaste decenniet koncentrerats till kärnkraften med konsekvens att alternativa energikällor fått ett mycket begränsat utrymme.

Innebär detta som K-A Strid hävdar att kärnkraftsmotståndarna inte längre anser kärnkraften farlig? Nej, det är mindre far-

ligt med färre kärnkraftsaggregat i gång under kortare tid än flera under längre tid.

Det bortre parentestecknet kring kärnkraften måste dessutom sättas till en sådan tidpunkt att man realistiskt kan hinna med att bygga upp alternativa försörjningskällor och distributionsnät.

Den största skillnaden mellan nej-alternativet med sex aggregat i gång under högst tio år och ett ja-alternativ med tolv aggregat under tjugo år är nej-alternativets satsning på utveckling av alternativa energikällor.

Vi anser att man måste satsa betydande summor på utveckling och experimentverksamhet. Samhället måste också satsa på sådana projekt som inte i förväg kan garanteras ett positivt resultat. Den svenska byråkratins och kraftindustrins tafatta försök att ställa om sig till ett anorlunda tänkande inger inte förtroende.

Stora satsningar måste även göras på energisparande vilket inte endast innebär tätning av hus. För ordentliga besparingar inom transportsektorn krävs en omläggning av godstrafiken och utbyggnad av kollektivtrafiken till arbetsplatserna. Boende och arbete i storstäder måste ligga bredvid varandra.

En avveckling av kärnkraften samtidigt som oljeberoendet minskas kräver, när den än genomförs, förändringar av samhällsstrukturen och utveckling av energikällor som inte kommer att drivas av de nuvarande kraftföretagen. Därför kan man i likhet med Måns Lönnroth i DN 22/5 betvivla att det s k ja-alternativet egentli-

gen innebär avveckling av kärnkraften.

I regeringens energiproposition våren 1979 är sparätgårderna ganska få och satsningen på alternativa energikällor otillräckliga. Man kan misstänka att byggnaden av de tolv enbart blir ett jättekliv in i kärnkraftsamhället.

Vinner ja-alternativet fortsätter utbyggnaden av elvärmens medan sparätgårderna sätts på undantag. Politikerna skulle otvivelaktigt tolka ett ja som en möjlighet att senare återkomma med en utsträckning av kärnkraftens livstid i Sverige, ja, kanske med fortsatt utbyggnad. Vill man vara säker på en avveckling måste man därför rösta nej.

K-A Strid menar att kärnkraften behövs under lång tid för att Sverige ska ha råd att utveckla alternativa källor. Argumentet påminner om generalernas tal om kriget som en nödvändig väg till freden.

Strid dubbelräknar dessutom kostnaderna för en avveckling och förbiser att kärnkraften framförallt i USA visat sig ekonomiskt olönsam genom de stora driftstörningarna.

Kärnkraftsmotståndarna ska väl dessutom inte belastas för att ivrarna mot avvecklarnas motstånd lagt ned så stora summor i kärnkraften. Kostnaderna för att riva kärnkraftverk som tagits i drift är astronomiska men måste tas förr eller senare. Förr enligt nej-alternativet och senare enligt ja-alternativet. Kostnaden bör belasta eltarifferna. Kärnkraften bör bära sina egna kostnader och inte finansieras genom subventioner från skattebetalarna (eller vattenkraftverken). Jan Carlson